

Šablona III / 2 - Inovace a zkvalitnění výuky prostřednictvím ICT

PÍSKOVEC

VY_32_INOVACE_PRV3_16_15

Anotace: materiál obsahuje 2 listy anotace, 3 listy – příprava na vycházku do pískovny, 2 listy – příprava na besedu o rekultivaci pískovny, 3 listy – prezentace CHKO Český ráj, 2 listy – zábavný test, 2 listy – úkoly, 2 listy – řešení úkolů

Šablona : III / 2

Název : Inovace a zkvalitnění výuky prostřednictvím ICT

Téma : Pískovec

Autor : Mgr. Radoslava Fabiánková

Očekávaný výstup : žáci se dozví, co jsou to usazené horniny, kde se v našem regionu vyskytují. Kde se v nejbližším okolí těží písek, kde se nachází pískovec. Poznají vznik, vlastnosti a využití pískovce, nejznámější skalní město Český ráj . Sternovy pískovcové sochy v Židlochovicích.

Klíčová slova : usazené horniny, pískovec, skalní město, skalní věž, pískovna, pískovcový lom, eroze hornin

Druh učebního materiálu : prezentace, 1 pracovní list, 1 list - skládačka

Cílová skupina : žák 1. stupně ZŠ, 3. ročník

Typická věková skupina : 8 – 11 let

Použité zdroje a materiál : učebnice PRV Alter, 3. ročník
informační letáček z IC v Židlochovicích – Přírodní park Výhon
a naučná stezka „Krajinou Výhonu „

www.labskepiskovce.ochranaprirody.cz

www.natura.hyperlink.cz

www.geoparkceskyraj.cz

www.zidlochovice.cz

www.hrusovanyubrna.cz

Autorem materiálu a všech jeho částí, není-li uvedeno jinak, je Mgr. Radoslava Fabiánková

Pískovcové město v CHKO Český ráj

V severních Čechách mezi městy Jičín, Turnov a Mnichovo Hradiště se rozprostírá kouzelná krajina **CHKO Český ráj**.

V lesích na každém kroku narazíme na skalní věže , mjííme rybníky, vykukuje na nás zřícenina hradu Trosky. Odtud můžeme vidět celý kraj i nejvyšší kopec **Kozákov**.

Pověst říká, že každý kámen, který pastýř hodí po své ovci, je dražší než celé jeho stádo.

To proto, že na tomto kopci je dodnes naleziště **drahých kamenů**.

Český ráj je opravdový ráj pro turisty, cyklisty a především **pro horolezce.**

Každý kluk sní o tom, že vyleze na skalní věž, stejně jako se o to pokoušel Tomáš se svým tátou ve filmu režisérky Marie Poledňákové, který natočila blízko Jičína. Je to oblíbený film

„[Jak dostat tatínka do polepšovny.](#)“

Herci : tatínek - František Němec

maminka - Jana Preissová

jejich syn - Tomáš Holý

Český ráj inspiroval i spisovatele známého [pohádkového příběhu o Rumcajsovi.](#)

Blízko Jičína ***v pohádkovém lese Řáholci žije loupežník Rumcajs s Mankou a Cipískem.***

Tento příběh pro děti napsal spisovatel Václav Čtvrtek.
Postavičky nakreslil malíř Radek Pilař .

Nakresli pískovcové věže:

NA DNĚ MOŘE THETYS

Příprava na vycházku do pískovny v Hrušovanech

Naše Země vznikla téměř před 5 miliardami let. Nejstarší horniny vznikly asi o 1 miliardu let později. Na povrchu Země převažovala plocha moří, měnila se podoba pevnin. **Mořský příboj pomáhal rozpadu pobřežních hornin, ty se drolily na drobné části, které se usazovaly na mořském dně.**

Území Moravy pokrývalo před 65 miliony let moře Thetys.

My se vypravíme do míst, přímo na dno tohoto moře. Budeme pozorovat, co po něm zůstalo.

Komu bude přát štěstí, najde i pozůstatky dávných drobných mořských živočichů.

Náměty úkolů: (lze si vybrat podle časových možností na vycházce ,
žáci pracují ve skupinách)

- Zakresli do plánu, kde se v okolí obce nachází usazená vrstva písku, pozůstatek moře.
- Zakresli vrstvu písku a nad ní vrstvu ornice.
- Vezmi vzorek písku a vzorek ornice.
- Napiš, proč se písek těží, k čemu se využívá?
- Napiš, jak těžba písku změnila krajinu?
- Víš, jak se později upravuje vytěžený prostor? /rekultivace /
- Zjisti **v knihovně, na internetu** zajímavé informace o pravěkých mořích. Stručně si je zapiš.
- Svoje záznamy můžeš doplnit vhodnými obrázky. /vystřihni nebo sám nakresli/
- Vlastní nálezy využij na založení sbírky hornin a nerostů
- Napiš, co chceš ještě vědět o pravěkém moři, co tě zajímá?

*Pomůcky : plán okolí obce, psací potřeby, 2 nádobky na vzorky hornin,
V knihovně a doma – encyklopedie, knihy, obrázky, fotky, využít
PC – internet.*

Katastrální území obce Hrušovany u Brna dle tratí - mapka :

Nalep si kopii mapky katastrálního území naší obce.

Obecní úřad – beseda se starostou obce na téma :

Obnova krajiny po těžbě písku v okolí obce

Otázky žáků: / připravit předem písemně /

1. ....
2. ....
3. ....
4. ....
5. ....
6. ....
7. ....
8. ....
9. ....
10. ....

ÚKOLY : (vyberte si, co vás zajímá)

Pro skupinu – práce na internetu :

1. Zjistěte a zapište z jaké horniny je náhrobní kámen v části území obce zvané Podsedky / s rodiči lze uskutečnit pěknou vycházku /.
2. Poznamenejte si, co zajímavého se o této kamenné památce po staletí říká.
/ viz Hrušovanský zpravodaj nebo www.hrusovanyubrna.cz
3. Zjistěte, co je v naší obci a v Židlochovicích dílem sochaře Jana Sterna.
Co vytvořil z pískovce, který získal na Výhoně ?

Pro tebe:

- Do menší krabice udělej přihrádky, do nich ulož horniny a nerosty, které najdeš a označ je názvy.
- Kámen mohl být svědkem pozoruhodných událostí a příběhů. Vypravuj a napiš „Co můj kámen zažil“.
- Hledej přísloví, ve kterých je slovo „kámen“ a vysvětlete je. /viz Slovník spisovné češtiny/.

Pro třídu :

- Vytvořte koláž – mořský příboj, odlamování částí skal, štěrk, písek
- Zahrajte si – koulení obarvených kamenů

Pomůcky : výtvarné potřeby, krabice, Atlas hornin a nerostů, Hrušovanský zpravodaj, Slovník spisovné češtiny, každý žák svůj“ promlouvající kámen“.

Zábavný testík

Zakroužkuj správné odpovědi. Z písmen, které získáš, sestav slovo

1. **Teraco** je A/ místo u domu k posezení
D/ malý traktor
R/ umělý kámen
2. **Pískovec** je U/ hornina ze zrněk písku
P/ písečná poušť
O/ pískoviště
3. **CHKO** je C/ příkaz : chod' kolem opatrně
M/ chráněná krajinná oblast
T/ chráníme kouzelné okolí
4. **Skální město** je V/ město uprostřed skal
M/ město vydlabané v pískovci
C/ území se zvětralými pískovcovými skalami

5. „*Nenechat kámen na kameni*“ znamená L/ všechno kamení ukradli
K/ začít stavět úplně znovu
A/ něco úplně zničit
6. *Průmysl* je Z/ bratr Přemysla
J/ získávání surovin z přírody / a jejich zpracování /
N/ likvidace odpadových surovin
7. *Mramor* je S/ ušlechtilý druh vápence
R/ zvíře, které se živí mravenci
D/ hornina podobná pískovci

Tajenka : ---- ---- ---- ---- ---- ----

Řešení úkolů

- Náhrobní kámen je z pískovce.
- Je to nejstarší zachovalá památka naší obce. Stával na poli u cesty na Pohořelice, později byl přemístěn, protože se pískovna zvětšovala. V blízkosti obce je od roku 1595. Domníváme se, že v těchto místech byl při obraně Moravy před nájezdy Turků, Tatarů a Uhrů zraněn velitel vycvičené vojenské skupiny. Byl to /podle nápisu na kameni/ rytíř, významný člověk. O tom svědčí i to, že u kamene nebyly nalezeny žádné jeho pozůstatky. Ty vojáci dopravili domů. Rodina nechala na místě smrti postavit jen náhrobek.
- V Hrušovanech je to kříž v blízkosti starého hřbitova, u podjezdu pod železniční tratí. Je z roku 1781. Byl postaven na paměť velké bouře s krupobitím v tomto roce, která zničila úrodu v celém okolí. Vytvořil ho židlochovický sochař Jan Stern. Je také autorem soch na nádvoří zámku v Židlochovicích a soch na schodišti ke kostelu. Pracoval s pískovcem lámaným na Výhoně.

•Rčení :

- Kámen mi spadl ze srdce. - ulevilo se mi
Je tvrdý jako kámen. - je to bezcitný člověk
Nenechal kámen na kameni. - něco úplně zničit
....., co by kamenem dohodil. - je to blízko
Padla kosa na kámen. - to je problém
.... hodit po někom kamenem. - odsoudit někoho
To je kámen úrazu. - příčina neúspěchu

•Správná řešení – zábavný testík :

1-R 2-U 3-M 4-C 5-A 6-J 7-S vznikne slovo RUMCAJS